

ЗМІСТ

Від редколегії 3

ОДЕСИТИ ПРО ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Гончарук Т. Г.

Знайомий Т. Г. Шевченка публіцист С. С. Громека
в громадському житті Одеси 1859–1860 рр. 17

Гороб'євська Т. І.

Підвищення ефективності роботи викладача-філолога
в іноземній аудиторії (на матеріалі драматичних творів
Т. Г. Шевченка і М. Л. Кропивницького) 28

Мисечко А. І.

Увічнення та вшанування пам'яті про Т. Г. Шевченка
одеситами в ХІХ — початку ХХ ст. 35

Решт О. П.

Сім шевченкових ювілеїв 46

Савченко В. А.

Цвілюк С. А. Шевченко і Гоголь: Геніальні
виразники української історії і культури в епоху
відродження нації: Історичний аспект. — О.:
Астропринт, 2013. — 528 с.: іл. 57

Цвілюк С. А.

Феномен історизму поезії геніального Кобзаря 62

ДЕЯКІ ПИТАННЯ
НОВОЇ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

Верховцева І. Г.

«Краще суд панський, ніж селянський»: волосний
суд в Росії в умовах модернізації села пореформеної
доби 70

Гербеєва І. М.

Релігійна складова духовного життя єврейських
громад Херсонської губернії у другій половині
ХІХ ст. 83

Мельник О. В.

Основні тенденції розвитку вищої жіночої освіти
в другій половині XIX ст. — на початку XX ст. 90

Моїсєєва Т. М.

Сфери охорони здоров'я та освіти в діяльності
Одеської міської управи (кінець XIX ст.) 97

Савченко В. А.

Анархістська організаційна структура і анархістські
комунікації в епоху революції 1905–1907 рр. 107

Шабашов А. В.

Дослідження М. С. Державіним системи спорідненості
та сім'ї у болгар України 120

ПИТАННЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ НОВІТНЬОЇ ДОБИ

Іваніченко Л. М.

Дослідження новобудівних експедицій відділу
археології Північно-Західного Причорномор'я
ІА АН УРСР (1976–1990) 126

Ільницький В. І.

Протистояння національного визвольного руху
та радянської влади у Карпатському краї ОУН
(1945–1954): мінування як засіб боротьби 138

Кіндрачук Н. М.

Нонконформізм як соціокультурне явище
в Україні: 60–70-ті рр. XX ст. 149

Кожанов А. В.

Преса національно-демократичних сил України
впродовж 1991–1996 рр. 155

Коханова О. О.

Питання суспільно-політичного становища жінки
в Радянській Україні в 20–30-х рр. XX ст.
в радянській історіографії (1918–1991 рр.) 162

Лейберов О. О.

«Нещасні фантасти!» — дискусія у подільській пресі
про місце російської інтелігенції у революційних
подіях 1917–1919 років 171

Любчик І. Д.

Етнографічна група лемків в умовах суспільно-політичних трансформацій ХХ ст. 185

Мартинюк Я. М.

Законодавче становлення міського самоврядування на Волині у міжвоєнний період 197

Покалюк В. В.

Одеський сільськогосподарський інститут на початку 20-х рр. ХХ ст. 204

Попп Р. П.

Інтелігенція Львова в 1944–1953 роках: статусна та професійна характеристика 210

Рожков М. В.

Діяльність Червоного Хреста УРСР як об'єкт радянської історіографії (1920–1930-ті рр.) 222

Руденко М. О.

Органи ДПУ в Одеській губернії 1922 року: керівний склад та головні напрями діяльності 228

Татарова В. О.

60-ті роковини Голодомору 1932–1933 років в Україні на сторінках одеської преси 1990-х рр. 240

Федорова А. І.

«Липоване: история и культура русских старообрядцев»: основні напрямки роботи (2004–2013) 246

ІСТОРІОГРАФІЯ ТА ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО**Гончарук Г. І.**

Про науковий збірник «Інтелігенція і влада» 253

ПЕРСОНАЛІЇ**Авраменко О. І.**

Миколаївський слід академіка М. Є. Слабченка 259

Діанова Н. М.

Ректор Одеської духовної семінарії Мартирій Федорович Чемена 271

Кривдіна І. Б.

Ідеологічна спрямованість дипломатичної діяльності
Левка Лук'яненка (1992–1993 рр.) 278

Оборський Г. О.

У витоків: Іван Юрійович Тимченко (1919–1920).
Другий ректор Одеського національного
політехнічного університету 283

Романів Т. Б.

Джерела про життєвий шлях, громадську та наукову
діяльність Остапа Терлецького 289

Шановська О. А.

Василь Симоненко й Алла Горська: життя як виклик
поліцейській державі 301

Наші автори 314

СОДЕРЖАНИЕ

От редколлегии 3

ОДЕССИТЫ О ТАРАСЕ ШЕВЧЕНКО

Гончарук Т. Г.

Знакомый Т. Г. Шевченка публицист С. С. Громека
в общественной жизни Одессы 1859–1860 гг. 17

Горобьевская Т. И.

Повышение эффективности работы преподавателя-
филолога в иностранной аудитории (на материале
исторических пьес Т. Г. Шевченка
и М. Л. Кропивницкого) 28

Мысечко А. И.

Увековечение и чествование памяти о Т. Г. Шевченко
одесситами в XIX — начале XX в. 35

Рент А. П.

Семь шевченковских юбилеев 46

Савченко В. А.

Цвилюк С. А. Шевченко и Гоголь: гениальные
выразители украинской истории и культуры
в эпоху возрождения нации: Исторический аспект. —
О.: Астропринт, 2013. — 528 с.: ил. 57

Цвилюк С. А.

Феномен историзма поэзии гениального Кобзаря 62

НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ
НОВОЙ ИСТОРИИ УКРАИНЫ

Верховцева И. Г.

«Лучше суд панский, чем крестьянский»: волостной
суд в России в условиях модернизации села
пореформенного периода 70

Гербеєва И. М.

Религиозная составляющая духовной жизни
еврейских общин Херсонской губернии во второй
половине XIX в. 83

Мельник О. В.

Основные тенденции развития высшего женского
образования во второй половине XIX в. — в начале
XX в. 90

Моисеева Т. Н.

Сферы здравоохранения и образования в деятельности
Одесской городской управы (конец XIX ст.) 97

Савченко В. А.

Анархистская организационная структура
и анархистские коммуникации в эпоху революции
1905–1907 гг. 107

Шабашов А. В.

Исследования Н. С. Державиным системы родства
и семьи у болгар Украины 120

ВОПРОСЫ ИСТОРИИ УКРАИНЫ НОВЕЙШЕГО ВРЕМЕНИ

Иваниченко Л. М.

Исследования новостроечных экспедиций отдела
археологии Северо-Западного Причерноморья
ИА АН УССР (1976–1990) 126

Ильницький В. И.

Противостояние национального освободительного
движения и советской власти в Карпатском крае
ОУН (1945–1954): минирование как средство
борьбы 138

Кондрачук Н. М.

Нонконформизм как социокультурное явление
в Украине: 60–70-е гг. XX в. 149

Кожанов А. В.

Пресса национально-демократических сил Украины
в период 1991–1996 гг. 155

Коханова Е. А.

- Вопросы общественно-политического положения
женщины в Советской Украине в 20–30-х гг.
XX века в советской историографии
(1918–1991 гг.) 162

Лейберов А. О.

- «Несчастливые фантасты!» — дискуссия в подольской
прессе о месте русской интеллигенции
в революционных событиях 1917–1919 годов 171

Любчик И. Д.

- Этнографическая группа лемков в условиях
общественно-политических трансформаций XX в. 185

Мартынюк Я. Н.

- Законодательное становление городского
самоуправления на Волыни в период между двумя
мировыми войнами 197

Покалюк В. В.

- Одесский сельскохозяйственный институт в начале
20-х гг. XX ст. 204

Попп Р. П.

- Интеллигенция Львова в 1944–1953 годах: статусная
и профессиональная характеристика 210

Рожков Н. В.

- Деятельность Красного Креста УССР как объект
советской историографии (1920–1930-е гг.) 222

Руденко М. А.

- Органы ГПУ в Одесской губернии 1922 года:
руководящий состав и главные направления
деятельности 228

Татарова В. А.

- 60-я годовщина Голодомора 1932–1933 годов
в Украине на страницах одесской прессы 1990-х гг. . . 240

Федорова А. И.

- «Липоване: история и культура русских
старообрядцев»: основные направления работы
(2004–2013) 246

ИСТОРИОГРАФИЯ И ИСТОЧНИКОВЕДЕНИЕ**Гончарук Г. И.**

О научном сборнике «Интеллигенция и власть» 253

ПЕРСОНАЛИИ**Авраменко А. И.**

Николаевский след академика М. Е. Слабченко 259

Дианова Н. Н.Ректор Одесской духовной семинарии Мартирий
Федорович Чемена . . . . . 271**Кривдина И. Б.**Идеологическая направленность дипломатической
деятельности Левка Лукьяненка (1992–1993 гг.) . . . . . 278**Оборский Г. О.**У истоков: Иван Юрьевич Тимченко (1919–1920).
Второй ректор Одесского национального
политехнического университета . . . . . 283**Романив Т. Б.**Источники о жизненном пути, общественной
и научной деятельности Остапа Терлецкого . . . . . 289**Шановская Е. А.**Василий Симоненко и Алла Горская: жизнь как вызов
полицейскому государству . . . . . 301**Наши авторы** 314

CONTENTS

From the editors 3

ODESSITES ABOUT T. SHEVCHENKO

Goncharuk T. G.

T. Shevchenko's familiar publicist S. Gromeka
in the public life of Odessa in 1859–1860 17

Horobyevska T. I.

Increasing of the effectiveness of a teacher-linguist
in a foreign audience (based on the dramatic works
of Taras Shevchenko and M. L. Kropivnitskij) 28

Misechko A. I.

Perpetuating and commemorating the memory
of T. G. Shevchenko by Odessites in 19th — early
20th century 35

Reent A. P.

Seven Shevchenko's anniversaries 46

Savchenko V. A.

TSVILYUK S. A. Shevchenko and Gogol: Brilliant
exponents of Ukrainian history and culture in the
Renaissance historical aspect of the nation. —
O.: Astroprint 2013. — 528 p.: Il. 57

Tsvilyuk S. A.

Phenomenon of historicism of Kobzar's brilliant
poetry 62

SOME PROBLEMS
OF NEW HISTORY OF UKRAINE***Verkhovtseva I. G.***

«Lords' court is better than the peasants'»: the regional
court in Russia under the conditions of the modernization
of the post-reform epoch village 70

Gerbeeva I. M.

Religious component of the ecclesiastical life
of the jewish communities in Kherson province
in the second half of the 19th century 83

Melnik O. V.

Main tendencies in the development of higher education
for women in the end of the 19th-beginning
of the 20th century 90

Moiseeva T. N

Spheres of health protection and education
in the activity of Odessa Municipal Council
(end of the XIXth century) 97

Savchenko V. A.

Anarchist organization and anarchist communication
in the era of the revolution 1905–1907 107

Shabashov A. V.

N. S. Derzhavin's studies of the kinship and family
system of Bulgarians in Ukraine 120

PROBLEMS OF UKRAINE HISTORY OF MODERN PERIOD

Ivanichenko L. M.

Researches of the newly-built expeditions of North
Western Black Sea archeological department
at Ukrainian SSR Academy of Sciences (1976–1990) . . . 126

Ilnytskiy V. I.

Confrontation of national liberation movement
and the Soviet regime in the Carpathian region OUN
(1945–1954): mining as a way of combating 138

Kindrachuk N. M.

Nonconformism as a sociocultural phenomenon
in Ukraine: 1960s-1970s 149

Kozhanov A. V.

The press of national-democratic forces of Ukraine
in 1991–1996 155

Kokhanova E. A.

The issue of social and political status of women
in the Soviet Ukraine in the 20–30ies years
of the XX century in Soviet historiography
(1918–1991 years) 162

Leiberov A. O.

«Unhappy science fiction writers!» — discussion
in Podolsky press about the place of Russian intellectuals
in the revolutionary events of 1917–1919 years 171

Lyubchik I. D.

Lemko ethnic group in terms of socio — political
transformations of the twentieth century 185

Martyniuk Y. M.

The legislative foundation of the town self-governing
bodies in Volyn in the period between wars 197

Pokalyuk V.

Odessa Agricultural Institute in the early 20-ies
of the XX century 204

Popp R. P.

Lviv intelligentsia in 1944–1953: status and professional
description 210

Rozhkov N. V.

Activity of the Red Cross in Ukrainian SSR as an object
of Soviet historiography (1920–1930) 222

Rudenko M. A.

Organs of the GPU in Odessa REGION in 1922: command
structure and main activities 228

Tatarova V. A.

60th anniversary of Holodomor 1932–1933 in Ukraine
on the pages of Odessa press in the 1990th 240

Fedorova A. I.

«Lipovans: History and Culture of Russian Old Believers»:
The main areas of work (2004–2013) 246

HISTORIOGRAPHY AND KNOWLEDGE OF SOURCES

Goncharuk G. I.

- About the scientific digest «Intelligentsia
and power» 253

PERSONALIA

Avramenko O. I.

- The Nikolaev trail of academician M. E. Slabchenko 259

Dianova N. N.

- The rector of Odessa theological seminary Martiry
Fedorovich Chemena 271

Krivdina I.

- Ideological directions of the L. Lukyanenko's diplomatic
activity (1992–1993) 278

Oborskiy G. O.

- The Beginning: I. Ju. Tymchenko (1919–1920).
The second Rector of Odessa National Polytechnic
University 283

Romaniv T. V.

- Sources about the biography, political and scientific
activity of Ostap Jerletsnyi 289

Shanovska O. A.

- Vasyl Symonenko and Alla Horska: life as a challenge
to the police state 301

- Our authors* 314